

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอแม่จริม จังหวัดน่าน

สำนักงานเกษตรอำเภอแม่จริม
จังหวัดน่าน

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอแม่จริม จังหวัดน่าน

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุล นายวิชาศักดิ์ อินมะโน.....
๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ ๑๕๒ หมู่ ๖ ตำบลแม่จริม อำเภอแม่จริม จังหวัดน่าน.....
โทรศัพท์ ๐๘๒-๔๖๖๒๒๐ Facebook..... -..... Line..... -.....
เกิด พ.ศ. ๒๕๒๒..... ปัจจุบันอายุ ๔๖ ปี
๔. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง
๕. ระดับการศึกษา.....มัธยมศึกษาตอนปลาย.....
สถาบันการศึกษา.....โรงเรียนสันติสุขวิทยาคม.....
คณะ/สาขาวิชา..... -.....
๖. อาชีพปัจจุบัน
- ☐ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว
- ☒ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร
- ระบุ.....
๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร ๒๐๐,๐๐๐ บาท/ปี
๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๕.....

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก พืชผัก

๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน ๓ แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย

๑. การปลูกผักในโรงเรือน
๒. การใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า
๓. การใช้สารชีวภัณฑ์ป้องกันและกำจัดศัตรู (พืชผัก)

๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน ๕ ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

- ๑) ฐานเรียนรู้การปลูกผักในโรงเรือน
- ๒) ฐานเรียนรู้ผลิตปุ๋ยหมักจากการเลี้ยงหมูหลุม
- ๓) การใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชอย่างปลอดภัยต่อผู้ผลิตและผู้บริโภค
- ๔) การผลิตเชื้อราไตรโคเดอร์มา และสารสกัดจากธรรมชาติ
- ๕) ฐานเรียนรู้ด้านบัญชี

๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน ๔ หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน ๑ หลักสูตร ประกอบด้วย

- ๑) หลักสูตร การปลูกผักในโรงเรือน

๔.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน ๓ หลักสูตร ประกอบด้วย

๑. เศรษฐกิจพอเพียง
๒. เกษตรทฤษฎีใหม่
๓. เกษตรผสมผสาน
๔. และการจัดทำบัญชีครัวเรือน

๔.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน ๔ หลักสูตร ประกอบด้วย

- ๑) ผลิตปุ๋ยหมักจากการเลี้ยงหมูหลุม
- ๒) การใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชอย่างปลอดภัยต่อผู้ผลิตและผู้บริโภค
- ๓) การผลิตเชื้อราไตรโคเดอร์มาและสารสกัดจากธรรมชาติ
- ๔) ปศุสัตว์ ได้แก่ สุกร ไก่ไข่

๔.๔ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุมาจำนวน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

หลักสูตร การปลูกผักในโรงเรือนตามมาตรฐาน GAP

วัตถุประสงค์

- ๑) เพื่อควบคุมคุณภาพและความปลอดภัยของผลผลิตผัก ให้มีมาตรฐานด้านสุขอนามัยปลอดภัยจากสารพิษตกค้าง และสิ่งปนเปื้อนต่าง ๆ
- ๒) เพื่อควบคุมสภาพแวดล้อมในการปลูก เช่น แสงแดด อุณหภูมิ ความชื้น และแมลงศัตรูพืช ทำให้พืชเจริญเติบโตได้ดีและให้ผลผลิตสม่ำเสมอ
- ๓) เพื่อลดการใช้สารเคมีและส่งเสริมการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยใช้วิธีป้องกันศัตรูพืชแบบผสมผสานรวมกับการจัดการในโรงเรือน
- ๔) เพื่อเพิ่มโอกาสทางการตลาด ด้วยผลผลิตที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP ซึ่งตลาดให้ความเชื่อมั่น เช่น โรงพยาบาล โรงเรียน ตลาดสุขภาพ และตลาดส่งออก
- ๕) เพื่อเป็นต้นแบบการผลิตผักที่ปลอดภัยและยั่งยืน ให้แก่เกษตรกรรายอื่นในชุมชน และใช้เป็นแหล่งเรียนรู้หรือแปลงสาธิตในระดับพื้นที่

การปลูกผักในโรงเรือน (Greenhouse Vegetable Production) ตามมาตรฐาน GAP (Good Agricultural Practices) เป็นแนวทางที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ลดการปนเปื้อน และสร้างความมั่นใจด้านความปลอดภัยอาหารให้กับผู้บริโภค โรงเรือนทำหน้าที่ควบคุมสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับการเจริญเติบโตของพืช เช่น อุณหภูมิ แสง ความชื้น และการป้องกันแมลงศัตรูพืช ลดความจำเป็นในการใช้สารเคมี อีกทั้งยังสามารถปลูกพืชได้ตลอดทั้งปี และควบคุมคุณภาพผลผลิตให้ได้มาตรฐานมากขึ้น

ในการขอรับรอง GAP พืชผักที่ปลูกในโรงเรือน เกษตรกรจะต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับหลักปฏิบัติ ๘ ข้อหลักของมาตรฐาน GAP พืชอาหาร ได้แก่

- ๑) แหล่งผลิตต้องไม่เสี่ยงต่อการปนเปื้อน
- ๒) มีการจัดการพื้นที่และสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม
- ๓) ใช้พันธุ์พืชที่ปลอดโรค
- ๔) ใช้น้ำสะอาดและปลอดภัย
- ๕) ใช้ปุ๋ยและสารเคมีอย่างถูกต้อง
- ๖) มีระบบเก็บเกี่ยวและจัดการหลังเก็บเกี่ยวที่สะอาด
- ๗) จัดการสุขลักษณะของผู้ปฏิบัติงาน
- ๘) มีการบันทึกข้อมูลและตรวจสอบย้อนกลับได้

โดยระบบโรงเรือน จะมีข้อได้เปรียบด้านการควบคุมศัตรูพืช เช่น การใช้มุ้งตาข่ายกันแมลง การจัดการระบบน้ำแบบน้ำหยด การใช้ชีวภัณฑ์และการปลูกพืชแบบไม่ใช้ดิน (Hydroponics) ซึ่งสามารถนำมาปรับใช้ร่วมกันกับแนวทาง GAP ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การผลิตแตงกวาญี่ปุ่นในโรงเรือนตามมาตรฐาน GAP

สภาพที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโต

- อุณหภูมิที่เหมาะสม ๑๘-๒๔ องศาเซลเซียส
- ความชื้นสัมพัทธ์สูงไม่เหมาะต่อการปลูก
- ฤดูหนาวจะใช้เวลากว่าการปลูกในฤดูร้อน
- อากาศร้อนเกินไปจะมีแต่ดอกตัวผู้ผสมไม่ติด
- ดินร่วนปนทรายระบายน้ำดี pH ๕.๕ - ๖.๕

การเพาะกล้า

ต้องควบคุมดูแลสภาพแวดล้อมในขณะเพาะกล้า ได้แก่ น้ำ แสง อุณหภูมิ และอากาศ

วิธีการบ่มเมล็ดพันธุ์

๑. เตรียมเมล็ดพันธุ์โดยการแช่น้ำอุ่น อุณหภูมิ ๕๐ - ๕๕ องศาเซลเซียส ประมาณ ๑ ชั่วโมง

๒. เตรียมผ้าขนหนูขนาดตามปริมาณของเมล็ด ๒ ผืน

๓. นำผ้าไปซักทำความสะอาด และแช่ในน้ำร้อนเพื่อฆ่าเชื้อโรคที่ติดมากับผ้า

๔. นำผ้าทั้ง ๒ ผืน มาบีบน้ำออกให้พอหมาด ๆ

๕. กางผ้าออกแล้วเอาเมล็ดหว่านให้ทั่วผ้า แล้วเอาผ้าอีกผืนมาทับแล้วพับใส่กล่องพลาสติกปิดฝา เก็บไว้ในที่ร่มรำไร หรือนำไปบ่มในตู้ไฟ

แช่เมล็ด

ผ้าที่ผ่านการต้มฆ่าเชื้อ

หว่านเมล็ดบนผ้า

ผ้าปิดกับเมล็ด

พับผ้าเป็นสี่เหลี่ยม

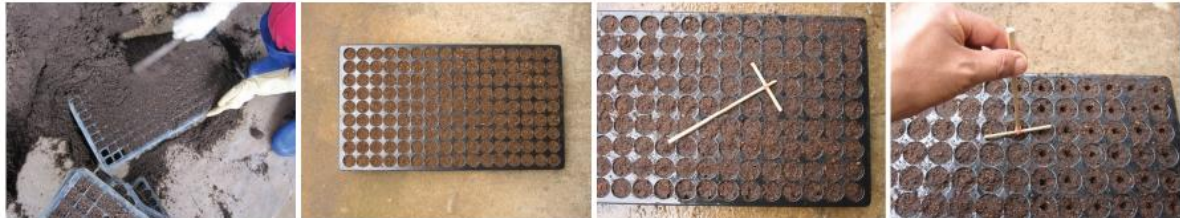
นำผ้าใส่ในกล่องพลาสติก

ปิดฝากล่อง

การเตรียมวัสดุเพาะ

การเพาะเมล็ดที่ผ่านการบ่ม

การบ่มเมล็ดหลังเพาะ

ต้นกล้าอายุ 7-10 วัน

ระบบการปลูกแตงกวาญี่ปุ่น

๑. การปลูกแบบปลูกลงดิน

การเตรียมแปลง

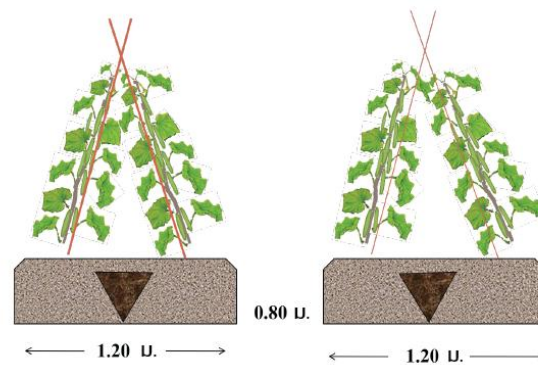
- แปลงกว้าง ๑ เมตร
- ทำคั้งอาหาร
- ใส่ปุ๋ยคอกปุ๋ยหมักและปุ๋ยเคมี

การปลูก

- เว้นระยะห่างระหว่างแถว ๗๐ เซนติเมตร
- เว้นระยะห่างระหว่างต้น ๕๐ เซนติเมตร

การทำค้างปลูก

การใส่ปุ๋ย

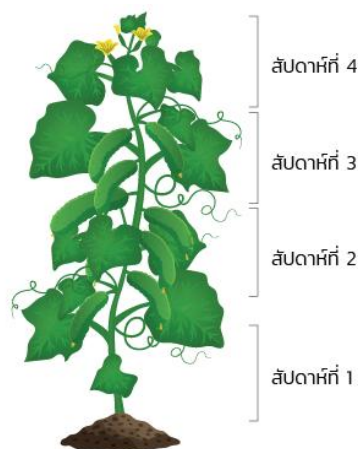
การใส่ปุ๋ยแตงกวาญี่ปุ่น (แบบปลูกลงดิน)

อายุพืช	ปุ๋ย	อัตราใช้
15 วัน	46-0-0	15 กรัม/ต้น
25 วัน	15-15-15	25 กรัม/ต้น
35 วัน	13-13-21	25 กรัม/ต้น

หรือ

ใช้ปุ๋ย AB ทุก ๆ วัน

การเจริญเติบโต

โรคและแมลง

โรคและแมลงที่สำคัญ

- โรคราน้ำค้าง
- โรคเหี่ยว
- โรคราแป้ง
- โรคไวรัส
- เพลี้ยอ่อน
- หนอนชอนใบ
- เพลี้ยไฟ
- แมลงวันตาง

โรคและแมลงที่สำคัญ ในระยะต่าง ๆ ของการเจริญเติบโต

โรคและแมลง	ระยะกล้า 7 วัน	ระยะปลูก 7-10 วัน	ระยะติดดอก เจริญเติบโต	ระยะ เก็บเกี่ยว
โรคราน้ำค้าง		←	←	←
โรคเหี่ยว	←	←	←	←
โรคราแป้ง		←	←	←
โรคแอนแทรกโนส			←	←
โรคไวรัส	←	←	←	←
โรครากปม	←	←	←	←
หนอนชอนใบ	←	←	←	←
เพลี้ยไฟ		←	←	←
แมลงวันตาง				←

การลดปริมาณโรคและแมลง

- ปลูกพืชหมุนเวียนตัดวงจรแมลง
- ขุดดินตาก อย่างน้อย ๑ สัปดาห์ก่อนปลูก
- ทำความสะอาดเครื่องมือที่ใช้ในการตัดแต่ง
- ควรให้ปุ๋ยให้น้ำอย่างเพียงพอต่อการเจริญเติบโต
- ปลูกในโรงเรือนที่มีหลังคามิดชิด
- ตัดแต่งใบที่เป็นโรคทิ้งนอกบริเวณพื้นที่ปลูก
- ควรเดินตรวจแปลงสม่ำเสมอ
- ควรมีโปรแกรมการฉีดพ่นสารเคมีป้องกันโรคแมลง
- ใช้พันธุ์ต้านทานโรคและแมลง

การเก็บเกี่ยว

- เริ่มเก็บเกี่ยวเมื่ออายุประมาณ ๓๐ วัน

การผลิตเบบี้ฮ่องเต้ในโรงเรือนตามมาตรฐาน GAP

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ลักษณะทั่วไป ผักกาดฮ่องเต้เล็กคือ ผักกาดฮ่องเต้ที่เก็บเกี่ยวหลังจากการย้ายกล้า ๒๐ วัน ผักกาดฮ่องเต้เล็กจัดเป็นพืชตระกูล Brassicaceae (Cruciferae - Mustard family) มีถิ่นกำเนิดในประเทศจีน ญี่ปุ่นและเอเชียกลาง นำเข้ามาปลูกในไทยเป็นระยะเวลานาน เป็นพืช ๒ ฤดู แต่ปลูกเป็นพืชฤดูเดียว ก้านใบมีสีเขียวอ่อน ลักษณะแบน ส่วนโคนก้านใบจะขยายกว้างมาก และหนา เนื้อกรอบ ปลายใบมน ไม่ห่อหุ้ม เป็นผักที่มีรสหวาน และกรอบ ตามกัตตาการนิยมนำมาผัดน้ำมันหอย ต้ม หรือตุ๋น มีผลผลิตตลอดทั้งปี

การใช้ประโยชน์และคุณค่าทางอาหาร ผักกาดฮ่องเต้เป็นผักที่มีวิตามินสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิตามินเอ วิตามินซี นอกจากนี้ยังมีธาตุอาหารพวกแคลเซียม และฟอสฟอรัสสูง นิยมนำมาผัดกับเนื้อสัตว์ ผัดน้ำมันหอย หรือต้มเป็นแกงจืด รสชาติหวาน และกรอบ

สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม :

อุณหภูมิที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตอยู่ระหว่าง ๒๐ – ๒๕ องศาเซลเซียส แต่สามารถทนต่อสภาพอุณหภูมิสูงได้ดีกว่ากลุ่มผักกาดหัว ดังนั้นจึงสามารถปลูกได้ตลอดทั้งปี ผักกาดฮ่องเต้สามารถเจริญเติบโตในดินแทบทุกชนิด แต่เจริญเติบโตได้ดีที่สุดในสภาพดินร่วนปนทรายที่มีความอุดมสมบูรณ์ และอินทรีย์วัตถุสูง ค่าความเป็นกรด – ด่างอยู่ระหว่าง ๖.๐ – ๖.๘ ถึงแม้ผักกาดฮ่องเต้จะทนต่ออุณหภูมิสูงได้ดี แต่ก็ไม่ทนทานต่อความแห้งแล้ง เนื่องจากเป็นพืชอายุสั้น และเจริญเติบโตเร็ว ดังนั้นแปลงปลูกควรต้องมีความชื้นสูงประมาณ ๖๐ – ๘๐ % เป็นอย่างน้อย และต้องการแสงแดดเต็มที่ตลอดทั้งวัน เพื่อการสังเคราะห์อาหาร

การปลูกและการปฏิบัติดูแลรักษาระยะต่างๆของการเจริญเติบโต :

การเตรียมกล้า เพาะกล้าแบบประณีต ในถาดหลุม อายุกล้า ๑๕ – ๒๐ วัน

การเตรียมดิน ไถดินลึกประมาณ ๑๕ – ๒๐ ซม. หรือขุดดินตากแดดอย่างน้อย ๑๔ วัน เพื่อกำจัดโรคแมลงและวัชพืช คลุกปูนขาวอัตรา ๐ – ๑๐๐ กรัม/ตร.ม. เก็บเศษวัชพืชออกจากแปลง

การปลูก

- ใส่ปุ๋ยคอกอัตรา ๑ กก./ ตร.ม. และปุ๋ย ๑๕ – ๑๕ – ๑๕ อัตรา ๓๐ กรัม / ตร.ม. ลงในดินพรวนดินให้ละเอียด ขึ้นแปลงกว้าง ๑๐๐ – ๑๒๐ ซม. ให้ร่องห่าง ๕๐ ซม. ปรับหน้าแปลงให้เรียบ
- หากใช้วิธีหยอดเมล็ดโดยตรง ให้ใช้น้ำกีดหลุมลึก ๐.๕ ซม. หยอดเมล็ด ๕ เมล็ดต่อหลุม ระยะปลูกแล้วแต่ความเหมาะสมของแต่ละฤดู กลบเมล็ด รดน้ำให้ชุ่ม ฉีดพ่น เชฟวิน ๘๕ ป้องกันมดเข้าทำลาย
- หากย้ายปลูกระยะปลูก: ฤดูฝนและฤดูหนาว ๒๕ x ๒๐ ซม. ฤดูร้อน ๒๐ x ๒๐ ซม.

ข้อควรระวัง

๑. หากใช้วิธีการหยอดเมล็ดอย่าใช้ในปริมาณที่มากเกินไป

๒. ฉีดพ่นธาตุอาหารเสริมให้สม่ำเสมอ

การให้น้ำ ให้น้ำแบบสปริงเกอร์ หรือระบบน้ำหยด

การให้ปุ๋ย ปลูกซ่อมต้นที่เสียหายภายใน ๗ วันหลังย้ายปลูก กำจัดวัชพืชทุก ๑๕ – ๒๐ วัน หลังย้ายปลูกหรือเมล็ดงอก และทำการถอนแยกให้เหลือ ๒ – ๓ ต้น ซีตรองลึก ๒ ซม.ระหว่างแถวปลูกโรยปุ๋ย ๔๖ – ๐ – ๐ ลงไปแล้วกลบดิน แล้วรดน้ำ อาจเพิ่มปุ๋ย ๑๕ – ๑๕ – ๑๕ อัตรา ๑๕ – ๓๐ กรัม/ตร.ม. ฉีดพ่นสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชตามความจำเป็น และฉีดพ่นธาตุอาหารเสริม รดน้ำให้สม่ำเสมอ

ข้อสังเกต

ช่วงแล้งผลผลิตจะน้อยมาก ควรมีการส่งเสริมให้มีผลผลิตมากขึ้น ส่วนฤดูหนาวมักออกดอกเร็ว ควรมีการเพาะกล้าและปลูกตลอดจนเก็บเกี่ยวให้ตรงกับระยะเวลาและพันธุ์นั้นๆ เพราะถ้ากล้าแก่เกินไปหรือเก็บผลผลิตช้าเกินไป มักจะได้คุณภาพและราคาต่ำ

การเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว

ช่วงเก็บเกี่ยว เก็บเกี่ยวหลังจากหยอดเมล็ด ๓๕ วัน หรือหลังจากย้ายกล้า ๒๐ วัน

การเก็บเกี่ยว

๑. เก็บเกี่ยวเมื่อขนาดเหมาะสม โดยใช้มีดหรือกรรไกรตัด
๒. จัดเรียงผลผลิตให้เป็นชั้น ในภาชนะบรรจุที่กรุด้วยกระดาษทั้งหมด
๓. ขนส่งโดยรถห้องเย็น

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัดเป็นกระบวนการวางแผนและดำเนินงานด้านการเกษตรโดยความร่วมมือของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับจังหวัด เพื่อให้เกิดการพัฒนาเกษตรกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ ยั่งยืน และตอบสนองต่อบริบทพื้นที่ ซึ่งแผนปฏิบัติการบูรณาการด้านการเกษตรระดับจังหวัด คือ แผนงานที่รวมเอาความต้องการของพื้นที่ กลยุทธ์การพัฒนาภาคเกษตร และงบประมาณจากหลายหน่วยงาน มาร่วมกันกำหนดเป้าหมาย กิจกรรมวิธีดำเนินงาน และทรัพยากร เพื่อพัฒนาเกษตรกรรมของจังหวัดให้เกิดผลเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับนโยบายระดับชาติและความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่

การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการด้านการเกษตรระดับจังหวัดเป็นกระบวนการวางแผนพัฒนาภาคเกษตรในระดับพื้นที่ โดยอาศัยความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และภาคีเครือข่ายในพื้นที่ รวมถึงการมีส่วนร่วมของเกษตรกรผ่านกลไกของ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ซึ่งในพื้นที่อำเภอแม่จริม จังหวัดน่าน เกษตรกรต้นแบบในฐานะประธาน ศพก. มีบทบาทสำคัญในการสะท้อนปัญหาและแนวทางพัฒนาจากพื้นที่สู่ระดับจังหวัด โดยมีรายละเอียดการมีส่วนร่วมดังนี้

๑) เข้าร่วมประชุมคณะทำงานด้านการเกษตรระดับอำเภอ

ประธาน ศพก. อำเภอแม่จริม ได้เข้าร่วมประชุมหารือร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอ ปศุสัตว์อำเภอ ประมงอำเภอ พัฒนาที่ดิน รวมถึงหน่วยงานสนับสนุนอื่น ๆ เพื่อร่วมเสนอข้อมูลเชิงพื้นที่ เช่น ปัญหาในการเพาะปลูกโกโก้ การผลิตกาแฟในพื้นที่สูง รวมถึงความต้องการด้านแหล่งน้ำสำหรับแปลงเกษตรกรรม ซึ่งข้อมูลดังกล่าวเป็นประเด็นเริ่มต้นในการวางแผนบูรณาการในระดับจังหวัด

๒) ร่วมจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการของเกษตรกร

ในเวทีระดับอำเภอ ประธาน ศพก. ได้ร่วมเสนอและวิเคราะห์ปัญหาหลักของเกษตรกรในพื้นที่ เช่น ราคาผลผลิตตกต่ำ ต้นทุนการผลิตสูง ขาดองค์ความรู้ด้านการแปรรูป และการผลิตไม่ตรงกับความต้องการของตลาด โดยเฉพาะกลุ่มโกโก้และกาแฟซึ่งเป็นสินค้าเด่นของพื้นที่แม่จริม นอกจากนี้ยังมีการเสนอแนวทางพัฒนา เช่น การส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ การรวมกลุ่มแปรรูป และการยกระดับมาตรฐาน GAP ซึ่งล้วนมีความเชื่อมโยงกับเป้าหมายของการพัฒนาด้านการเกษตรระดับจังหวัด

๓) เสนอแนวทางการพัฒนาศูนย์เรียนรู้และกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่

ประธาน ศพก. ได้นำเสนอแนวทางการพัฒนาศูนย์เรียนรู้ ศพก. ในอำเภอแม่จริม ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการปลูกพืชเศรษฐกิจมูลค่าสูง เช่น โกโก้ กาแฟ และผักปลอดภัย โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาเป็นต้นแบบของการเรียนรู้ระดับอำเภอ ทั้งในด้านการจัดการแปลงเรียนรู้ การสาธิตเทคโนโลยีการเกษตร และการอบรมเกษตรกรรุ่นใหม่ (Young Smart Farmer)

๔) เข้าร่วมประชุมคณะกรรมการ ศพก. และแปลงใหญ่ ระดับจังหวัด

ประธาน ศพก. อำเภอแม่จริม ได้รับเชิญให้เข้าร่วมประชุมกับคณะกรรมการขับเคลื่อนงาน ศพก. และคณะกรรมการแปลงใหญ่ ระดับจังหวัด จังหวัดน่าน เพื่อรายงานความคืบหน้าของกิจกรรมในพื้นที่ นำเสนอผลลัพธ์เชิงรูปธรรมจากการดำเนินงาน ตลอดจนแลกเปลี่ยนปัญหาเชิงระบบ และข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อให้การทำงานระดับพื้นที่มีความต่อเนื่องและยั่งยืน

๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แนบแผนฯ)

การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) หรือ “แผนราย ศพก.” เป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้กำหนดกรอบการดำเนินกิจกรรมของศูนย์ฯ ในแต่ละปีงบประมาณ โดยดำเนินการใน ศพก.หลัก อำเภอแม่จริม มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาให้ศูนย์ฯ มีความพร้อมในการเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรของอำเภอแม่จริม ที่สามารถให้บริการแก่เกษตรกรและชุมชนในพื้นที่ได้อย่างครบวงจร ทั้งด้านการถ่ายทอดองค์ความรู้ ข่าวสาร เทคโนโลยี และการรับฟังปัญหาเพื่อนำไปสู่การแก้ไขอย่างเป็นระบบ

ภายใต้การดำเนินงานดังกล่าว ได้มีการปรับปรุงและพัฒนา ฐานเรียนรู้ภายในศูนย์ ให้มีความทันสมัย สอดคล้องกับสภาพพื้นที่และสินค้าเกษตรที่สำคัญ รวมถึงมีการจัดทำแปลงเรียนรู้สาธิต เพื่อใช้สำหรับการฝึกอบรมและศึกษาดูงาน นอกจากนี้ ยังมีการปรับปรุง หลักสูตรการเรียนรู้ และรวบรวมองค์ความรู้ที่เหมาะสมกับเกษตรกรในพื้นที่ เพื่อให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพได้จริง

ด้านข้อมูลประจำศูนย์ มีการจัดระบบเอกสาร ฐานข้อมูลเกษตรกร ข้อมูลการเรียนรู้ และแหล่งเรียนรู้ภาคี เพื่อให้สามารถให้บริการด้านข้อมูลข่าวสารอย่างสะดวก รวดเร็ว และเป็นปัจจุบัน พร้อมกันนี้ ศพก. ยังทำหน้าที่เป็น ศูนย์บริการเกษตรกรแบบครบวงจร โดยเปิดรับเรื่องราวร้องเรียน ข้อเสนอแนะ หรือปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนเกษตรกรรม ซึ่งจะมีการรวบรวมเสนอหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันหาแนวทางแก้ไขในระดับพื้นที่

โดยสำนักงานเกษตรอำเภอแม่จริม ได้ดำเนินการตามแนวทางของกรมส่งเสริมการเกษตรในการประเมินศักยภาพ และวิเคราะห์ศักยภาพ ศพก. อำเภอแม่จริม ดังนี้

๑) ประเมินศักยภาพศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

การประเมินศักยภาพศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ ศพก. มีความพร้อมในการถ่ายทอดการผลิต การบริหารจัดการ และการตลาด แก่เกษตรกร รวมถึงการให้บริการทางการเกษตรให้แก่เกษตรกรในชุมชน จึงแต่งตั้งคณะทำงานประเมิน ศักยภาพศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) เพื่อให้การดำเนินงานดังกล่าวเป็นไป ด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุด โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังนี้

องค์ประกอบ

๑. เกษตรอำเภอมะจรรย์	ประธานคณะทำงาน
๒. นายวรวิทย์ จิตวิธา	คณะทำงาน
๓. นายจรัสพันธ์ ศรีบุรินทร์	คณะทำงาน
๔. นายปิยะ คำกันทะ	คณะทำงาน
๕. นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร (ผู้รับผิดชอบงาน ศพก.)	คณะทำงานและเลขานุการ

สำนักงานเกษตรอำเภอมะจรรย์ได้ดำเนินการประเมินศักยภาพศูนย์เรียนรู้การเพิ่ม ประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) เมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๖๘ ซึ่งผ่านการประเมิน คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 165.4 คะแนน คิดเป็น 82.7%

ผลการประเมิน ศักยภาพ ศพก.

จากการประเมินศักยภาพศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ได้กำหนดประเด็นในการพัฒนา จำนวน 2 ประเด็น ได้แก่

(✓) พัฒนาศูนย์เรียนรู้

เพื่อให้เป็นจุดถ่ายทอดเทคโนโลยี จุดสาธิตของศูนย์เรียนรู้ฯ ที่สอดคล้องและสนับสนุนกับหลักสูตรการเรียนรู้ โดยให้มืองค์ความรู้ของฐานการเรียนรู้ นั้น ๆ ประจำไว้ที่ฐานเรียนรู้ด้วย เพื่อให้ผู้สนใจสามารถเข้ามาศึกษาเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง โดยการพัฒนาฐานการปลูกผักในโรงเรือน และการพัฒนาฐานการผลิตเชื้อไตรโคเดอร์มาและสารสกัดจากธรรมชาติ เพื่อเป็นฐานเรียนรู้ที่ใช้ของจริง ฝึกปฏิบัติได้ สอดคล้องกับหลักสูตรเรียนรู้ และสอดคล้องกับการผลิตสินค้าเกษตรของชุมชน

(✓) พัฒนาพื้นที่บริเวณ ศพก. เพื่อให้มีความพร้อมในการถ่ายทอดความรู้

พัฒนาพื้นที่บริเวณ ศพก. เพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงศูนย์เรียนรู้ และให้มีความพร้อมในการถ่ายทอดความรู้ โดยการจัดทำป้ายบอกทางเข้า ศพก. สร้างพิกัดทางภูมิศาสตร์ สามารถค้นหาศูนย์เรียนรู้ทางแผนที่ได้

งบประมาณที่ได้รับการสนับสนุน จำนวน 10,000 บาท มีรายละเอียด ดังนี้

ที่	ประเด็น	รายการ	จำนวน (หน่วย)	หน่วย	งบประมาณที่ใช้ (บาท)
1.	พัฒนาศูนย์เรียนรู้	1. ปุ๋ยคอก (มูลวัว)	300	กิโลกรัม	1,800
		2. หัวเชื้อราไตรโคเดอร์มา ขนาด 20 กรัม	5	ขวด	1,000
2.	พัฒนาพื้นที่บริเวณ ศพก.	1. ป้ายบอกทางอะคริลิก	5	ป้าย	1,600
		2. แก้วพลาสติก	20	ตัว	5,600

แผนปฏิบัติการบูรณาการขับเคลื่อนการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
แผน ราย ศพก. อำเภอแม่จิม จังหวัดน่าน ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๘

จุดเด่น ๑. การใช้สารชีวภัณฑ์ป้องกันและกำจัดโรคพืช

๒. การปลูกผักในโรงเรือน มาตรฐาน GAP และอินทรีย์"

[illegible]

[illegible]

แผนการเสริมสร้างศักยภาพเกษตรกรผู้นำของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร(ศพก.)

อำเภอแม่จริม และ ศูนย์เครือข่าย

อำเภอแม่จริม จังหวัดน่าน ชนิดสินค้า โกโก้

หลักสูตรการเรียนรู้	จำนวน เป้าหมาย (ราย)	สถานที่ จัดอบรม	ไตรมาส 1			ไตรมาส 2			ไตรมาส 3			ไตรมาส 4			เจ้าภาพหลัก
			ค.ค.67	พ.ย.67	ธ.ค.67	ม.ค.68	ก.พ.68	มี.ค.68	เม.ย.68	พ.ค.68	มิ.ย.68	ก.ค.68	ส.ค.68	ก.ย.68	
ขั้นเตรียมการ															
1. รับสมัครเกษตรกร	10				↔										สนง.เกษตรแม่จริม
2. สรุปข้อมูลเกษตรกรที่สมัครเข้าร่วมกิจกรรม					↔										สนง.เกษตรแม่จริม
3. จัดทำแผนเสริมสร้างศักยภาพเกษตรกรผู้นำ					↔										สนง.เกษตรแม่จริม
4. จัดทำหลักสูตรเสริมสร้างศักยภาพเกษตรกรผู้นำ					↔										สนง.เกษตรแม่จริม
5. สรุปผลการเตรียมการ					↔										สนง.เกษตรแม่จริม
ขั้นตอนการดำเนินการ															
1. การอบรมเสริมสร้างศักยภาพเกษตรกรผู้นำ															
1.1 ครั้งที่ 1 ณ สำนักงานเกษตรอำเภอแม่จริม						↔									สนง.เกษตรแม่จริม
หลักสูตร ต้นโกโก้ ต้นทุเรียน															
1. การบำรุงรักษาต้นโกโก้ให้เจริญเติบโตและมีผลผลิตต่อเนื่อง															
2. การดูแลรักษาต้นโกโก้เพื่อป้องกันโรคและแมลง															
1.2 ครั้งที่ 2 ณ สำนักงานเกษตรอำเภอแม่จริม										↔					สนง.เกษตรแม่จริม
หลักสูตร โกโก้ไว้ตัด															
1. มาตรฐานการผลิตโกโก้															
2. การพัฒนาคุณภาพผลผลิตโกโก้															
2. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้													↔		สนง.เกษตรแม่จริม
สถานที่ โกโก้ วิลเลจ															
ประเด็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้															
1. การดูแลโกโก้ให้ผลผลิตสม่ำเสมอ															
2. การบริหารจัดการตลาดของโกโก้															
3. การสร้างมูลค่าเพิ่มให้โกโก้															
ขั้นตอนสรุปผลการดำเนินงานกิจกรรม															
สรุปผลการดำเนินงานและรายได้ของเกษตรกรผู้นำ															

ผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผน

- ๑) เกษตรกรต้นแบบ
- ๒) คณะกรรมการเครือข่าย ศพก.
- ๓) กรมส่งเสริมการเกษตร (สำนักงานเกษตรอำเภอแม่จริม)
- ๔) โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงแม่จริม

แผนและแนวทางการพัฒนา

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำการเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แร้งบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

การทำการเกษตรในอดีตใช้ความเคยชินและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สืบทอดกันมา เช่น การปลูกพืชในฤดูกาลเดิม ๆ โดยไม่คำนึงถึงความเหมาะสมของดินและน้ำ หรือใช้ปุ๋ยและสารเคมีโดยไม่มีการวิเคราะห์หรือควบคุมอย่างเหมาะสม ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตสูง แต่ได้ผลผลิตในปริมาณและคุณภาพต่ำ และเผชิญกับปัญหาราคาสินค้าเกษตรที่ผันผวน ไม่สามารถกำหนดราคาหรือสร้างมูลค่าเพิ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากสภาพปัญหาดังกล่าว จึงมองหาแนวทางใหม่ในการทำการเกษตรที่ยั่งยืน ซึ่งหนึ่งในแนวทางสำคัญคือการนำ องค์ความรู้ทางวิชาการและเทคโนโลยี มาปรับใช้ในการผลิตอย่างเป็นระบบ เช่น การปรับปรุงบำรุงดินโดยใช้ผลวิเคราะห์ดิน (Soil Test) เป็นฐานในการเลือกชนิดและปริมาณปุ๋ยอย่างเหมาะสม เพื่อลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพของการใช้ปุ๋ย อีกทั้งยังช่วยฟื้นฟูสุขภาพของดินในระยะยาว และยังมีพัฒนาการให้น้ำเป็นระบบน้ำหยด เพื่อให้การใช้น้ำมีประสิทธิภาพสูงสุด รวมถึงการจัดการศัตรูพืชด้วยวิธีผสมผสาน (IPM: Integrated Pest Management) ซึ่งเน้นการลดการพึ่งพาสารเคมี และใช้วิธีทางธรรมชาติควบคู่กัน เช่น การใช้สารชีวภัณฑ์ การปลูกพืชไล่แมลง หรือการอนุรักษ์ศัตรูธรรมชาติของแมลงศัตรูพืช ซึ่งไม่เพียงช่วยลดต้นทุนและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม แต่ยังทำให้ผลผลิตมีคุณภาพและปลอดภัยต่อผู้บริโภค

ผลลัพธ์ของการปรับเปลี่ยนแนวคิดและวิธีการทำการเกษตรตามหลักวิชาการ ทำให้เกษตรกรสามารถควบคุมคุณภาพผลผลิตได้ดีขึ้น มีความสามารถในการวางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด และลดความเสี่ยงจากต้นทุนการผลิตที่ไม่จำเป็น อีกทั้งยังสามารถต่อยอดไปสู่การรับรองมาตรฐานต่าง ๆ เช่น GAP หรือเกษตรอินทรีย์ ซึ่งช่วยเปิดตลาดใหม่ ๆ และเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกรอย่างมั่นคง

๑.๒ รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

การตรวจวิเคราะห์ดิน (Soil Analysis) เป็นกระบวนการสำคัญในการจัดการดินอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกษตรกรสามารถใช้ปุ๋ย น้ำ และการปรับปรุงดินได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมกับชนิดพืชและสภาพพื้นที่ มีกระบวนการตรวจวิเคราะห์ดิน ตามกรมวิชาการเกษตร ดังนี้

การเก็บตัวอย่างดินอย่างถูกวิธี

- ขุดดินจากแปลงปลูกลึกประมาณ 0-15 เซนติเมตร
- เก็บจากจุดต่าง ๆ อย่างน้อย 5-10 จุด แล้วนำมาผสมรวม
- ตากในที่ร่ม บดและร่อน ผ่านตะแกรงขนาด 2 มม. ก่อนส่งวิเคราะห์

การวิเคราะห์ในห้องปฏิบัติการ

- วิเคราะห์ค่าพื้นฐาน เช่น pH, OM, EC
- วิเคราะห์ธาตุอาหารหลัก รอง และจุลธาตุ ตามชนิดพืชที่ปลูก

การแปลผลและแนะนำการใช้ปุ๋ย

- เปรียบเทียบค่าที่วัดได้กับมาตรฐานของกรมวิชาการเกษตร
- ออกคำแนะนำการใช้ปุ๋ยทางวิทยาศาสตร์ เช่น สูตรปุ๋ย อัตราการใช้ และวิธีการใส่ปุ๋ย
- หากดินเป็นกรดหรือด่างมากเกินไป จะแนะนำการใช้ปูนขาวหรือสารปรับสภาพดิน

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตรผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยีมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๓ ชนิด ประกอบด้วย

๑.๑) แตงกวาญี่ปุ่น	พื้นที่ปลูกจำนวน ๒ โรงเรือน
๑.๒) กวางตุ้ง	พื้นที่ปลูกจำนวน ๑ โรงเรือน
๑.๓) เบปืฮ้องเต้	พื้นที่ปลูกจำนวน ๑ โรงเรือน

๒) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๒ ชนิด ประกอบด้วย

๓.๑) สุกร (แม่พันธุ์)	จำนวน	๑	ตัว
๓.๒) ไก่ไข่	จำนวน	๑๒๐	ตัว

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้า ผัก มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

๑.๑) ค่าโรงเรือน	เป็นเงิน	๕,๐๐๐ บาท
๑.๒) ค่าเมล็ดพันธุ์	เป็นเงิน	๔๘๐๐ บาท
๑.๓) ค่าปุ๋ยเคมี	เป็นเงิน	๖,๔๐๐ บาท
๑.๔) ค่าฮอร์โมน	เป็นเงิน	๕๐๐ บาท
๑.๕) ค่าหีบห่อ	เป็นเงิน	๘๐๐ บาท
๑.๖) ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	เป็นเงิน	๑,๐๐๐ บาท
๑.๗) ค่าแรง	เป็นเงิน	๙,๐๐๐ บาท
๑.๘) รายจ่ายสินทรัพย์ถาวรเฉลี่ยต่อรอบการผลิต	เป็นเงิน	๓,๖๕๐ บาท
รวมต้นทุนการผลิต	๓๑,๑๕๐ บาท	
รายได้	๑๐๗,๕๐๐ บาท	
กำไร	๗๖,๓๕๐ บาท	

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรต้นแบบ มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช มีรายได้ต่อรอบการผลิต ดังนี้

๑.๑) แตงกวาญี่ปุ่น	๗๐๐	กิโลกรัม	เป็นเงินเฉลี่ย	๒๑,๐๐๐ บาท/รอบ
๑.๒) กวางตุ้ง	๘๐๐	กิโลกรัม	เป็นเงินเฉลี่ย	๑๘,๔๐๐ บาท/รอบ
๑.๓) เบปืฮ้องเต้	๕๐๐	กิโลกรัม	เป็นเงินเฉลี่ย	๑๕,๐๐๐ บาท/รอบ
รวมเฉลี่ย				๕๔,๔๐๐ บาท/รอบ

๒) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ มีรายได้ต่อรอบการผลิต ดังนี้

๒.๑) สุกร (แม่พันธุ์)	จำนวน	๑๐,๕๐๐	บาท/รอบ (๔ เดือน)
๒.๒) ไก่ไข่	จำนวน	๒๖๐	บาท/วัน

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ

จากการดำเนินกิจกรรมทางการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและเทคโนโลยีในแปลงเรียนรู้ของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) โดยเกษตรกรต้นแบบ ได้ก่อให้เกิดประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรมในหลายระดับ ได้แก่

๑) ประโยชน์ที่เกิดกับเกษตรกรต้นแบบ (เจ้าของแปลง ศพก.)

๑.๑) สามารถลดต้นทุนการผลิตได้อย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะในด้านการใช้ปุ๋ย น้ำ และแรงงาน เนื่องจากการจัดการดินและระบบน้ำที่มีประสิทธิภาพ เช่น การวิเคราะห์ดินก่อนใช้ปุ๋ย และการใช้น้ำหยดในโรงเรือน

๑.๒) มีรายได้มั่นคงและเพิ่มขึ้นจากผลผลิตผักโรงเรือนและปศุสัตว์ เช่น แตงกวาญี่ปุ่น กวางตุ้ง เบปืฮ้องเต้ ไก่ไข่ และสุกรแม่พันธุ์ โดยสามารถวางแผนรอบการผลิตอย่างเป็นระบบ และตรงกับความต้องการของตลาด

๑.) ได้รับการยอมรับในชุมชนในฐานะผู้นำทางด้านเกษตรกรรมต้นแบบ และได้รับโอกาสในการพัฒนาองค์ความรู้อย่างต่อเนื่องจากหน่วยงานภาครัฐ

๒) ประโยชน์ที่เกิดกับเกษตรกรรายอื่นในชุมชน

๒.๑) สามารถเข้ามาศึกษาดูงาน ทดลองเรียนรู้ และนำแนวทางการทำเกษตรตามหลักวิชาการที่ประยุกต์ใช้ใน ศพก. ไปปรับใช้ในแปลงของตนเองได้อย่างเหมาะสม

๒.๒) ได้รับคำปรึกษา แนะนำด้านการผลิต เช่น การปลูกผักในโรงเรือน การจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน (IPM) การเลี้ยงสุกรและไก่ไข่ในระบบที่ปลอดภัย

๒.๓) ส่งเสริมการรวมกลุ่มและสร้างเครือข่ายเกษตรกรในพื้นที่ เช่น กลุ่มปลูกผักปลอดภัย กลุ่มเลี้ยงไก่ไข่ เพื่อช่วยกันลดต้นทุน เพิ่มอำนาจต่อรอง และพัฒนาคุณภาพชีวิตร่วมกัน

๓) ประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนโดยรวม

๓.๑) ศพก.ทำหน้าที่เป็น “ศูนย์กลางการเรียนรู้และบริการทางการเกษตร” ของชุมชน ทำให้เกิดการกระจายความรู้ ข่าวสาร และเทคโนโลยีสู่ชุมชนได้อย่างทั่วถึง

๓.๒) สนับสนุนให้เกิดการใช้ทรัพยากรในชุมชนอย่างคุ้มค่า เช่น การนำวัสดุเหลือใช้ในชุมชนมาทำปุ๋ยหมัก หรือการใช้น้ำหมักชีวภาพแทนสารเคมี

๓.๓) ส่งเสริมความมั่นคงทางอาหารในครัวเรือน และสร้างรายได้เสริมแก่เกษตรกรในชุมชน โดยเฉพาะในกลุ่มเกษตรกรรายย่อยที่สามารถผลิตและจำหน่ายผลผลิตคุณภาพได้ภายในท้องถิ่น

๓.๔) เป็นต้นแบบในการขับเคลื่อนการพัฒนาเกษตรกรรมตามแนวทาง BCG

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสังแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชน

การทำการเกษตรภายในแปลงเรียนรู้ของ ศพก. ได้มีการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมาใช้ในทุกขั้นตอนของการผลิต ได้แก่

- การวิเคราะห์ดินก่อนใช้ปุ๋ย ทำให้สามารถเลือกใช้ปุ๋ยอย่างเหมาะสม ลดการใช้ในปริมาณเกินความจำเป็น ช่วยลดการชะล้างของธาตุอาหารและสารเคมีลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ
- การใช้ระบบน้ำหยดในโรงเรือน ช่วยประหยัดน้ำ ลดการใช้น้ำเกินความจำเป็น และลดปัญหาน้ำท่วมขังในแปลงซึ่งเป็นสาเหตุของโรคพืช
- การจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน (IPM) โดยเน้นการใช้สารชีวภัณฑ์ เช่น เชื้อบิวเวอเรีย เมตาไรเซียม หรือน้ำหมักสมุนไพรจากสะเดา แทนการใช้สารเคมีสังเคราะห์
- การปลูกพืชหมุนเวียน และปลูกพืชร่วมหลายชนิดในโรงเรือน ช่วยปรับปรุงคุณภาพดิน ลดการสะสมของศัตรูพืช และเพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพในระบบนิเวศเกษตร
- การใช้วัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรมาทำปุ๋ยหมัก เช่น เศษพืช เศษผัก หรือมูลสัตว์ เป็นการใช้ทรัพยากรในระบบปิด ลดของเสีย และไม่ก่อให้เกิดปัญหาขยะในชุมชน

เทคโนโลยีและนวัตกรรมเหล่านี้ไม่เพียงช่วยลดต้นทุนการผลิต แต่ยังช่วยลดการปลดปล่อยมลพิษ และเป็นแนวทางสำคัญในการทำเกษตรแบบยั่งยืนในระดับพื้นที่

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตรใน ศพก.)

กิจกรรมการเกษตรที่ดำเนินการในศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ได้ส่งผลดีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในหลายด้าน ได้แก่

- ช่วยรักษาคุณภาพของดินและน้ำในระยะยาว โดยการลดการใช้สารเคมีที่อาจตกค้างในดินหรือลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะ ทำให้แหล่งน้ำในชุมชนมีความปลอดภัยมากขึ้น
- ลดความเสี่ยงของการบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อขยายพื้นที่เพาะปลูก เนื่องจากมีการใช้พื้นที่อย่างจำกัดและมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในระบบโรงเรือนที่สามารถผลิตได้ตลอดทั้งปีบนพื้นที่เดิม

- ส่งเสริมการฟื้นฟูระบบนิเวศในพื้นที่เกษตร เช่น การใช้พืชคลุมดิน การปลูกพืชแนวกันลม และการรักษาความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตในแปลง
- ลดการปล่อยคาร์บอนและผลกระทบต่อสภาพภูมิอากาศ จากการลดการใช้ปุ๋ยเคมี ลดการพึ่งพาเครื่องจักรหนัก และเน้นการใช้แรงงานในชุมชน
- สร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมแก่เกษตรกรในพื้นที่ ผ่านการเรียนรู้ การดูงาน และการเผยแพร่แนวทางการทำเกษตรอย่างอนุรักษ์ในชุมชน

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

เกษตรกรต้นแบบของศูนย์เรียนรู้ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรในพื้นที่เป็นอย่างดี ทั้งในเรื่องของ ลักษณะดิน น้ำ และภูมิอากาศ ที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช รวมถึงสามารถวิเคราะห์ความเหมาะสมของชนิดพืชเศรษฐกิจและฤดูกาลเพาะปลูกในท้องถิ่นได้อย่างถูกต้อง นอกจากนี้ยังมีการนำ ข้อมูลสารสนเทศด้านการเกษตร เช่น ข้อมูลจาก Agri-Map และผลวิเคราะห์ดิน มาใช้ประกอบการวางแผนการผลิต ซึ่งสะท้อนถึงความสามารถในการใช้ข้อมูลเชิงวิชาการเพื่อการวางแผนอย่างเป็นระบบ

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

ศพก. ได้รับการพัฒนาให้เป็น จุดอบรมและศึกษาดูงานที่สำคัญของชุมชน โดยเฉพาะในประเด็น การปลูกผักในโรงเรือน การทำเกษตรพอเพียง และการผลิตปุ๋ยหมัก-น้ำหมักชีวภาพเพื่อลดต้นทุนการผลิต มีการจัดกิจกรรมถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกรในรูปแบบเวทีเรียนรู้ การอบรมเชิงปฏิบัติการ และการสาธิตในแปลงจริง โดยมีเกษตรกรต้นแบบทำหน้าที่เป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ ร่วมกับเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

ศพก. ทำหน้าที่เป็น แหล่งช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่เกษตรกร ในพื้นที่ที่ประสบปัญหาในการผลิต เช่น ปัญหาแมลงศัตรูพืช โรคระบาดในพืช/สัตว์ หรือการใช้ปุ๋ยและสารชีวภัณฑ์ โดยมีการให้คำแนะนำที่สอดคล้องกับสภาพพื้นที่และวิธีปฏิบัติจริงที่สามารถนำไปใช้ได้ทันที นอกจากนี้ ยังทำหน้าที่เป็นช่องทางในการรับเรื่องร้องเรียน หรือข้อเสนอแนะจากเกษตรกร เพื่อนำไปสู่การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

ศพก. ทำหน้าที่เป็น ศูนย์กลางข้อมูลข่าวสารและองค์ความรู้ด้านการเกษตร ที่ทันสมัยและเชื่อถือได้ เช่น การให้คำแนะนำเกี่ยวกับ การลดการเผาในพื้นที่เกษตร, การจัดการดินอย่างยั่งยืน, การผลิตตามมาตรฐาน GAP, และการใช้สารชีวภัณฑ์ โดยสำนักงานเกษตรอำเภอแม่จริมสนับสนุนโดยการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ เช่น แผ่นพับ ป้ายความรู้ และการใช้โซเชียลมีเดียประกอบการเผยแพร่ เพื่อให้เข้าถึงเกษตรกรได้หลากหลายช่องทาง

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร

เกษตรกรต้นแบบได้มีการ ลงพื้นที่ติดตามเกษตรกรเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมให้เกิดการนำองค์ความรู้ที่ได้จากการอบรมหรือศึกษาดูงานไปปรับใช้ในแปลงของตนเอง โดยเน้นการ “ให้ถึงบ้าน สอนถึงแปลง” ซึ่งเป็นการเพิ่มโอกาสการเข้าถึงของเกษตรกรรายย่อย ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นคือ เกษตรกรสามารถปรับเปลี่ยนแนวทางการผลิตให้เหมาะสมกับพื้นที่ของตนเอง แก้ไขปัญหาการผลิตได้ตรงจุด และเกิดความพึงพอใจในผลลัพธ์ ทั้งในด้านคุณภาพของผลผลิตและรายได้

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่

ได้มีการบูรณาการทำงานร่วมกับ หน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่ อย่างใกล้ชิด เช่น สำนักงานเกษตรอำเภอแม่จริม โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงแม่จริม และดำเนินการร่วมกับเครือข่าย ศพก. โดยร่วมกันวางแผนพัฒนาอาชีพเกษตรกรรวมในชุมชน เช่น การส่งเสริมการปลูกพืชเศรษฐกิจในพื้นที่สูง การจัดทำระบบเกษตรปลอดภัย การสนับสนุนกลุ่มแปรรูป และการเชื่อมโยงตลาดในระดับท้องถิ่น ซึ่งเป็นสร้างเครือข่ายการพัฒนาที่เข้มแข็งและยั่งยืนในระดับอำเภอ

๔.๑.๗ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

ประธานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร(ศพก.) ระดับอำเภอ มีบทบาทสำคัญในการเชื่อมโยงระหว่าง เกษตรกร-หน่วยงานรัฐ-ชุมชน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และยกระดับการเกษตรในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีหน้าที่และบทบาทในการดำเนินการ ดังนี้

๑) เป็นผู้นำการขับเคลื่อนกิจกรรมด้านการเกษตรของอำเภอ

ประธาน ศพก. มีบทบาทเป็นผู้นำเกษตรกรในระดับอำเภอในการผลักดันกิจกรรมส่งเสริมการเกษตรให้สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่และนโยบายภาครัฐ ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของเกษตรกรในการแสดงความคิดเห็น เสนอปัญหา ความต้องการ และแนวทางการพัฒนาที่แท้จริงของพื้นที่ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานเกษตรอำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานสนับสนุนอื่น ๆ เพื่อให้เกิดการบูรณาการแผนงานและกิจกรรมอย่างเหมาะสม ครอบคลุม และตรงจุด

๒) ร่วมจัดทำแผนบูรณาการด้านการเกษตรระดับอำเภอ

ประธาน ศพก. มีส่วนสำคัญในการจัดทำแผนพัฒนาเกษตรระดับอำเภอ (Zoning by Agri Map, แผนแปลงใหญ่, แผนบูรณาการ ฯลฯ) โดยร่วมประชุม รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ศักยภาพ ปัญหา และโอกาสของเกษตรกรในพื้นที่ ร่วมกับเจ้าหน้าที่และคณะทำงานระดับอำเภอ เพื่อออกแบบกิจกรรมที่ตอบโจทย์ความต้องการของเกษตรกรอย่างแท้จริง และสามารถใช้เป็นกรอบในการเสนอของบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓) จัดเวทีถ่ายทอดองค์ความรู้สู่เกษตรกร

ในฐานะผู้นำเกษตรกรต้นแบบ ประธาน ศพก. ทำหน้าที่จัดเวทีอบรม ถ่ายทอดความรู้ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์แก่เกษตรกรรายอื่นในพื้นที่ เช่น การปลูกพืชตามมาตรฐาน GAP การใช้สารชีวภัณฑ์ หรือเทคนิคการลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning)

เพื่อสร้างความเข้าใจและแรงจูงใจให้เกษตรกรเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการผลิตอย่างยั่งยืน และสามารถเป็นพี่เลี้ยงให้เกษตรกรรายใหม่ในเครือข่ายได้

๔) ติดตามและประเมินผลกิจกรรมของ ศพก.

ประธาน ศพก. มีหน้าที่ร่วมติดตามความคืบหน้าของกิจกรรมต่าง ๆ ภายในศูนย์ฯ เช่น การดำเนินงานแปลงเรียนรู้ การจัดอบรม หรือการสาธิตการผลิตสินค้าเกษตร เพื่อประเมินความสำเร็จ อุปสรรค และข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงแผนงานในอนาคต โดยจะรายงานข้อมูลให้กับสำนักงานเกษตรอำเภอและคณะทำงานเพื่อใช้ประกอบการวางแผนและตัดสินใจเชิงนโยบายต่อไป

๕) เชื่อมโยงเครือข่ายและภาคีร่วมพัฒนาในพื้นที่

ประธาน ศพก. มีบทบาทที่สำคัญคือการทำหน้าที่เป็น “สะพานเชื่อม” ระหว่างเกษตรกรในพื้นที่กับหน่วยงานภาครัฐ เอกชน สถาบันการศึกษา และองค์กรพัฒนาต่าง ๆ เพื่อระดมทรัพยากรและองค์ความรู้มาสนับสนุนศูนย์ฯ เช่น โครงการพัฒนาอาชีพจากโครงการหลวง การส่งเสริมตลาดโดยสหกรณ์ หรือการถ่ายทอดเทคโนโลยีจากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ทั้งนี้ ยังรวมถึงการผลักดันการจัดตั้งเครือข่ายกลุ่มเกษตรกร การแปรรูป การพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ และการสร้างโอกาสทางตลาดที่ยั่งยืนให้กับชุมชน

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน

เกษตรกรต้นแบบได้ทำหน้าที่เป็นผู้นำด้านการเกษตรในชุมชน โดยเฉพาะการส่งเสริมการปลูกผักปลอดภัยภายใต้โรงเรือน การลดต้นทุนการผลิตด้วยการใช้ปุ๋ยตามผลวิเคราะห์ดิน การผลิตปุ๋ยหมักชีวภาพ และการจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน (IPM) อีกทั้งยังได้จัดทำ แปลงเรียนรู้ต้นแบบ ที่สามารถให้เกษตรกรในชุมชนเข้ามาศึกษาเรียนรู้และนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกในระบบเกษตรของชุมชน

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

เกษตรกรต้นแบบ มีบทบาทในฐานะผู้นำหลายด้าน ได้แก่

- ผู้ใหญ่บ้านหมู่ ๖ บ้านตองเจริญราษฎร์ ตำบลแม่จริม ซึ่งมีบทบาทในการบริหารจัดการพื้นที่ชุมชนและประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐ
- ประธานวิสาหกิจชุมชนผักปลอดภัย มีหน้าที่ในการวางแผนและดำเนินการผลิตผักในระบบปลอดภัย ร่วมกับสมาชิกในกลุ่ม
- เกษตรกรต้นแบบของ ศพก. ซึ่งรับผิดชอบถ่ายทอดองค์ความรู้และนวัตกรรมแก่เกษตรกรในพื้นที่
- ครูบัญชีอาสา ทำหน้าที่ให้คำแนะนำเรื่องการบริหารจัดการเงินและบัญชีครัวเรือน

บทบาทเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงภาวะผู้นำทั้งในระบบทางการและไม่เป็นทางการ ที่มีอิทธิพลต่อการขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

เกษตรกรต้นแบบเป็นบุคคลที่มีจิตอาสาและความเสียสละต่อส่วนรวม โดยได้จัดกิจกรรมให้ความรู้แก่เกษตรกรที่สนใจ เช่น การอบรมการปลูกผักตามแนวเกษตรปลอดภัย การใช้ปุ๋ยชีวภาพ และการจัดการแปลงผักในโรงเรือน รวมถึงมีบทบาทในกิจกรรมของชุมชน เช่น การทำแนวกันไฟป้องกันการเกิดไฟป่า

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

“ทำงานเพื่อสร้างประโยชน์ให้ชุมชน ไม่ใช่เพื่อตนเอง และเรียนรู้ให้ทันโลกเกษตรที่เปลี่ยนไปเสมอ”

คำขวัญหรือข้อคิดประจำตัวนี้สะท้อนถึงเจตนารมณ์ในการทำงานของเกษตรกรต้นแบบ ที่มุ่งเน้นการทำงานด้วยจิตอาสาและจิตบริการ พร้อมเปิดใจเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ เพื่อให้สามารถพัฒนาแนวทางการทำเกษตรให้เหมาะสมกับยุคสมัย ทั้งในด้านเทคโนโลยี นวัตกรรม และการจัดการฟาร์มที่ยั่งยืน อีกทั้งยังแสดงถึงการมีเป้าหมายเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตน

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย

นายวิศิษฐ์ศักดิ์	อินมะโน	เกษตรกรต้นแบบ
นายจักรารุช	สิทธิทอง	เกษตรกร
นางนันทริกา	อินมะโน	เกษตรกร
นางโยทกา	อินมะโน	เกษตรกร
นางสาวกฤติยาภรณ์	เทพแซน	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ สำนักงานเกษตรอำเภอแม่จริม
นางน้ำฝน	จันทร์อัน	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ สำนักงานเกษตรอำเภอแม่จริม
นายอาทิตย์	จันทร์อัน	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ สำนักงานเกษตรอำเภอแม่จริม
นายมนัส	กฤษณา	นักวิชาการส่งเสริมและพัฒนา ๕ โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงแม่จริม
นางสาวสมคิด	บัวผัด	เจ้าหน้าที่ โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวงแม่จริม

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

กระบวนการถอดบทเรียน

๑. เตรียมความพร้อม

- ประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์และแนวทางการถอดบทเรียนให้กับเกษตรกรต้นแบบ คณะกรรมการ ศพก. และผู้เกี่ยวข้อง

๒. รวบรวมข้อมูลจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

- ใช้การสัมภาษณ์เกษตรกรต้นแบบ
- การสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) กับเกษตรกรเครือข่ายในพื้นที่
- การสังเกตการณ์กิจกรรมภาคสนามในแปลงเรียนรู้
- การทบทวนเอกสารและแบบบันทึกการดำเนินกิจกรรม

๓. การจัดทำข้อมูลถอดบทเรียน

- สรุปเนื้อหาจากการสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูล
- เรียบเรียงเป็นรายงานผลการถอดบทเรียนในรูปแบบที่เข้าใจง่าย พร้อมภาพประกอบ

๔. การเผยแพร่ผลถอดบทเรียน

- นำเสนอผลในที่ประชุมคณะกรรมการ ศพก.
- ขยายผลผ่านเวทีถ่ายทอดองค์ความรู้ หรือกิจกรรมอบรมในชุมชน

เครื่องมือที่ใช้ในการถอดบทเรียน ได้แก่

๑. แบบฟอร์มรายงานผลการถอดบทเรียน (กรมส่งเสริมการเกษตร)
๒. การสัมภาษณ์เกษตรกรต้นแบบ
๓. การสนทนากลุ่ม (Focus Group)
๔. การสังเกต (Observation Form)
๕. เอกสารประกอบกิจกรรม ศพก. และแบบประเมินผล
๖. ภาพถ่ายกิจกรรม/แผ่นพับ/แผนที่กระบวนการเรียนรู้

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

ปัญหา / อุปสรรค

- บางครั้งเกษตรกรมีภารกิจด้านการผลิต ทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมกระบวนการถอดบทเรียนได้อย่างเต็มที่
- ข้อมูลบางส่วนอยู่ในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการหรือไม่มีการจัดเก็บไว้เป็นระบบ ทำให้ต้องใช้เวลานานในการรวบรวมและยืนยันข้อมูล
- ความแตกต่างของวิธีคิดและวิธีพูดของเกษตรกร อาจทำให้การสรุปสาระสำคัญต้องอาศัยการตีความและวิเคราะห์อย่างรอบคอบ
- บุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ผู้จัดเก็บข้อมูลยังมีข้อจำกัดด้านเวลาและภาระงาน

ข้อเสนอแนะ

- ควรสนับสนุนการอบรมการถอดบทเรียนเบื้องต้นแก่เจ้าหน้าที่และเกษตรกรต้นแบบ เพื่อให้สามารถจัดเก็บข้อมูลได้อย่างเป็นระบบ
- ควรมีการพัฒนาแบบฟอร์ม/เครื่องมือถอดบทเรียนให้ง่ายต่อการใช้งาน และเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่
- หน่วยงานภาครัฐควรร่วมมือในการติดตามและประเมินผลการนำผลถอดบทเรียนไปใช้จริง เพื่อสร้างการเรียนรู้ที่ต่อเนื่องและยั่งยืน

ภาคผนวก

ภาพประกอบกิจกรรมการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ และคืนข้อมูล
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอแม่จริม จังหวัดน่าน

ภาคผนวก 6

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) หลัก อำเภอ แม่จริง จังหวัด น่าน

ชื่อศูนย์ : ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอแม่จริม จังหวัดน่าน

สินค้าหลัก : พืชผัก

สถานที่ตั้ง ศพก. : เลขที่ ๑๕๒ หมู่ที่ ๖ ตำบลแม่จริม อำเภอแม่จริม จังหวัดน่าน

พิกัด: Latitude : ๑๘.๘๔๖๘๖๕๑๑๖๑๐๑๗

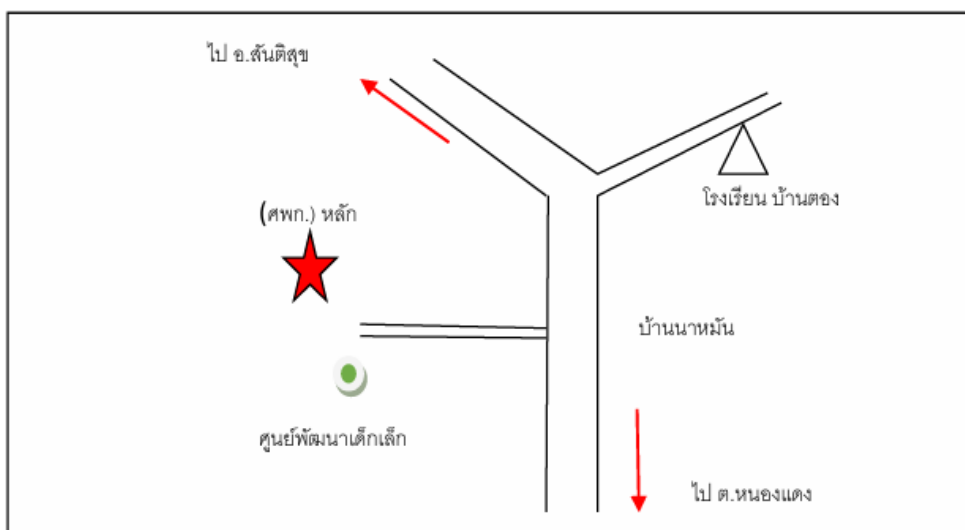
Longitude : ๑๐๑.๐๓๐๘๓๐๒๓๗๓๗๙

Zone ๔๗

X : ๗๑๓๙๗๕

Y : ๒๐๘๕๑๒๐

แผนที่ตั้งศูนย์เรียนรู้ :

ชื่อเกษตรกรต้นแบบ : นายวิศิศักดิ์ อินมะโน อายุ ๔๖ ปี

ที่อยู่ : บ้านเลขที่ ๑๕๒ หมู่ที่ ๖ ตำบลแม่จริม อำเภอแม่จริม จังหวัดน่าน

เบอร์โทรศัพท์ : ๐๘๒-๔๖๖๖๒๒๐

สถานการณ์ของพื้นที่:

จากแนวคิดต้องการเพิ่มรายได้ให้แก่คนชุมชน ลดต้นทุนการผลิต ลดพื้นที่ปลูกข้าวโพด เลี้ยงสัตว์และการใช้สารเคมีการเกษตร โดยใช้การตลาดนำการผลิต ดำเนินกิจกรรมในรูปแบบกลุ่มมีการ หมุนเวียนการผลิตตามแผนการผลิต เพื่อผลิตสินค้าออกมาอย่างต่อเนื่อง

แนวทางการพัฒนา: การผลิตผักปลอดภัยได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP และอินทรีย์

เทคโนโลยีเด่นของศูนย์เรียนรู้ :

๑. การใช้สารชีวภัณฑ์ป้องกันและกำจัดโรคพืช
๒. การปลูกผักในโรงเรือน มาตรฐาน GAP และอินทรีย์

การนำไปใช้ประโยชน์:

๑. เป็นจุดศูนย์กลางในการแลกเปลี่ยนและเรียนรู้การปลูกผักในโรงเรือนและนอกโรงเรือน
๒. เป็นจุดถ่ายทอดเทคโนโลยีการเพาะกล้าผักแบบประณีต

หลักสูตรการเรียนรู้ :

๑. หลักสูตรหลัก จำนวน ๑ หลักสูตร ประกอบด้วย
 - ๑) หลักสูตร การปลูกผักในโรงเรือน

๒. หลักสูตรบังคับ จำนวน ๓ หลักสูตร ประกอบด้วย

- ๑) เศรษฐกิจพอเพียง
- ๒) เกษตรทฤษฎีใหม่
- ๓) เกษตรผสมผสาน
- ๔) และการจัดทำบัญชีครัวเรือน

๓. หลักสูตรเสริม จำนวน ๔ หลักสูตร ประกอบด้วย

- ๑) ผลิตปุ๋ยหมักจากการเลี้ยงหมูหลุม
- ๒) การใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชอย่างปลอดภัยต่อผู้ผลิตและผู้บริโภค
- ๓) การผลิตเชื้อราไตรโคเดอร์มาและสารสกัดจากธรรมชาติ
- ๔) ปศุสัตว์ ได้แก่ สุกร ไก่ไข่

ฐานเรียนรู้ :

- ๑) ฐานเรียนรู้การปลูกผักในโรงเรือน
- ๒) ฐานเรียนรู้ผลิตปุ๋ยหมักจากการเลี้ยงหมูหลุม
- ๓) ฐานเรียนรู้การใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชอย่างปลอดภัยต่อผู้ผลิตและผู้บริโภค
- ๔) ฐานเรียนรู้การผลิตเชื้อราไตรโคเดอร์มา และสารสกัดจากธรรมชาติ
- ๕) ฐานเรียนรู้ด้านบัญชี

แปลงเรียนรู้ :

- ๑) การปลูกผักในโรงเรือน
- ๒) การใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า
- ๓) การใช้สารชีวภัณฑ์ป้องกันและกำจัดศัตรู (พืชผัก)

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่รับผิดชอบ ศพก. : นางสาวกฤติยาภรณ์ เทพแซน

เบอร์โทรศัพท์ : ๐๙๓-๑๓๐๔๕๘๗

ข้อมูล ณ วันที่ 8 สิงหาคม 2568

ศูนย์เครือข่าย ศพก. อำเภอแม่จริม

ที่	ชื่อศูนย์เครือข่าย	ประเภท/ กิจกรรมหลัก ของศูนย์ เครือข่าย	สินค้าหลัก	หลักสูตรการเรียนรู้	ชื่อ-สกุล ประธานศูนย์
1	ศูนย์เครือข่าย ศพก. กาแฟตำบลหนองแดง	ศูนย์เรียนรู้ด้าน ไม้ยืนต้น	กาแฟ	1. การดูแลกาแฟในช่วงต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ 2. การใช้สารชีวภัณฑ์ในการดูแลกาแฟ	นายเรวัต ไชยศิริ
2	ศูนย์เครือข่าย ศพก. ยางพารา	ศูนย์เรียนรู้ด้าน ไม้ยืนต้น	ยางพารา	1. เทคนิคการปลูกยาง 2. เทคนิคการกรีดยาง 3. เทคนิคการขยายพันธุ์ยางพารา(ต่อยอด) 4. การดูแลรักษาพยาบาลยางพารา	นายสวาท ธรรมรักษา
3	ศูนย์เครือข่าย ศพก. โรงเรียนขาวนา	ศูนย์ปราชญ์ ชาวบ้าน	ข้าว	1. เทคนิคการคัดเลือกพันธุ์ข้าว	นายอินเดช ปันทะมา
4	ศูนย์เครือข่าย ศพก. กาแฟตำบลหมอมือง	ศูนย์เรียนรู้ด้าน ไม้ยืนต้น	กาแฟ	1. การเตรียมดิน 2. การคัดเลือกเมล็ดกาแฟใน การขยายพันธุ์ 3. การเพาะเมล็ดกาแฟ	นายสุพล สุทธิโส
5	ศูนย์เครือข่าย ศพก. เกษตรทฤษฎีใหม่	ศูนย์เรียนรู้ เศรษฐกิจ พอเพียง/เกษตร ทฤษฎีใหม่/ เกษตร ผสมผสาน	พืชผัก	1. การทำปุ๋ยหมัก/น้ำหมัก จากวัสดุ เหลือใช้ทางการเกษตร 2. การปลูกผักปลอดภัย 3. การขยายพันธุ์ไม้ผล 4. การปรับปรุงบำรุงดิน 5. ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	นายจรรันต์ ศรีบุรินทร์
6	ศูนย์เครือข่าย ศพก. หม่อนไหมตำบลหนอง แดง	ศูนย์เรียนรู้ด้าน หม่อนไหม	หม่อนไหม	1. การขยายพันธุ์หม่อน/การจัดการ หม่อน 2. การเลี้ยงไหม 3. การแปรรูปสู่จากรังไหม	นายสมเกียรติ เหลาวงศ์
7	ศูนย์เครือข่าย ศพก. แปรรูปผลผลิตทาง การเกษตร	ศูนย์เรียนรู้ด้าน การแปรรูป ผลิตผลด้าน การเกษตร	กาแฟ	1. กระบวนการแปรรูปกาแฟโรบัสต้า แบบเปียก (wach Process 2. แบบแห้ง Dry 3. แบบกึ่งแห้ง กึ่งเปียก Honey	นายณัฐกิต ทะกา
8	ศูนย์เครือข่าย ศพก. ข้าว	ศูนย์เรียนรู้ด้าน ข้าว / ศูนย์ข้าว ชุมชน	ข้าว	1. การจัดการดิน 2. การจัดการโรคและแมลงศัตรูพืช 3. การคัดเลือกพันธุ์ข้าว	นายคม จันทะสอน

ที่	ชื่อศูนย์เครือข่าย	ประเภท/ กิจกรรมหลัก ของศูนย์ เครือข่าย	สินค้าหลัก	หลักสูตรการเรียนรู้	ชื่อ-สกุล ประธานศูนย์
9	ศูนย์เครือข่าย ศพก. ไม้ผล	ศูนย์เรียนรู้ด้าน ไม้ผล	ไม้ผล	1.การผลิตทุเรียนคุณภาพ 2.การกำจัดศัตรูพืช 3.การผลิตปุ๋ยหมักและน้ำหมักเพื่อ ลดต้นทุนทางการเกษตร	นายเจริญ วงศ์กาอินทร์
10	ศูนย์เครือข่าย ศพก. เกษตรผสมผสาน	ศูนย์เรียนรู้ เศรษฐกิจ พอเพียง/เกษตร ทฤษฎีใหม่/ เกษตร ผสมผสาน	พืชผัก	1.การทำเกษตรแบบผสมผสาน 2.การเพาะชำกล้าไม้ 3.การใช้ประโยชน์จากวัสดุเหลือใช้ทาง การเกษตร	นายปิยะ คำกันทะ
11	ศูนย์เครือข่าย ศพก. เกษตรผสมผสาน บ้านสว่าง	ศูนย์เรียนรู้ เศรษฐกิจ พอเพียง/เกษตร ทฤษฎีใหม่/ เกษตรผสมผสาน	เกษตร ผสมผสาน	1. ป่าสร้างรายได้ 2. เกษตรปราณีต (เกษตรที่สูง) 3. การจัดการพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ	นายสมัคร ยอดอ่อน